

Dags för tro som dygd

En predikan om att vara formbar och onormal

Sune Fahlgren i S:t Peters kyrka den 21 januari 2024

Bibeltexter: Matt 8:5–13, Rom 1:16–17

I de bibeltexter vi läst idag – på temat ”Jesus skapar tro” – hör jag ett budskap om *tro som dygd*, alltså en betydelse i ”tro” som *något vi ska vara och bli*, en egenskap som Jesus vill utveckla i oss. Det är också i den betydelsen som tro framstår i dagens bibeltexter som oförenlig med status quo.

Tro som dygd kännetecknar den romerske officeren som hade en sjuk pojke hemma. Juden Jesus kallar denne icke-judes tro för ”stark”, därför att den dygden satte honom i rörelse – helt utanför sina egna ramar och för ett barns bästa.

Lärjungen Matteus lyfter alltså i sitt evangelium fram en romersk officer, en man som representerar den förtrycksmakt som det judiska och andra folk då levde under. Vår kristna trostraditions grundare, Jesus Kristus, säger att denne romare kommer att dela bord med ”Abraham, Isak och Jakob i himmelriket”, men de som egentligen skulle ha varit med på den festen kommer inte in. Varför? Deras avsaknad av tro som dygd!

Från aposteln Paulus penna läste vi några brevrader om tro som format honom till en människa som ”inte skäms”. Han skriver till troende i det romerska imperiets huvudstad, ett samhälle där man skulle lyda gudarnas och kejsares normer. Jesus har hos Paulus skapat en tro som gett honom egenskaper som modig, öppen, drivande.

Tro som något *queer*

Paulus är i sitt brev till Rom lite finurlig med ordet tro. Han formulerar till exempel de bevingade orden ”genom tro till tro” för att vi ska se andra aspekter av vad tro är, framför allt tro som dygd. ”Genom tro till tro” betyder då att inspirerad av Guds trofasthet skapar tron trofasthet och lydnad hos oss. Eftersom Guds trofasthet är radikal och djärv, ska också trons människor kännetecknas av

den egenskapen. I dagens bibeltexter om tro finns alltså ett budskap om att det aldrig var meningen att troende skulle vara normala.

Kristna och kyrkor är kallade att vara heliga bråkmakare, att vara de som är *queer* i betydelsen annorlunda, därför att tron står för något radikalt. Vi accepterar ju inte världen som den nu är, utan tron som dygd gör att vi längtar efter att världen ska bli så som Gud vill att den ska vara. Och vi engagerar oss för sådana förändringar genom de dygder vi formas till som kristna. Vi kännetecknas därför inte av att vi tillhör den ena eller den andra fromma rörelsen; Vi är *i* rörelse.

Att lyfta fram *tro som dygd*, visar i bibelns berättelser ses människan och samhälle som formbar. Visst kan man också predika om tro som *tillit* till Gud och till varandra, eller som *troserfarenhet* ("att komma till personlig tro" som vi frikyrkliga brukar betona). Det är också sant. Men det verkar som om den betydelsen av tro inte längre sätter oss i rörelse, utan gör oss normala, passiva och förutsägbara. Vi glömmer bort att tro är också dygd! Tro är också trofasthet och lydnad. Tro är queer.

Jag skulle också kunna vara modern och tala om tro som en *skön känsla*, något personligt, individuellt: "Jag vill känna tro, känna morgondagen nalkas här i lugn och ro", som Marie Fredriksson så fint sjunger. Men i den långa kristna traditionen är tro inte bara en schön känsla, utan framför allt en *dygd* som balanserar det individuella – din frihet, dina rättigheter, dina erfarenheter, dina känslor.

Tro som dygd handlar om vilka vi vill vara och bli, och om Guds hjälp att komma dit. Ett *dygdigt liv* betyder, enligt Bibeln och kyrkans fäder och mödrar, att formas och att sträva efter att bli lik Kristus, att bli annorlunda. "Målet för ett dygdigt liv består i att bli lik Gud" sa S:t Gregorius den store på 500-talet.

Dags för tro som dygd

I vår tid pratar vi mycket om det goda, klimatsmarta och främlingsvänliga samhället, men vad som faktiskt *krävs av oss personligen* för att bygga upp ett sådant gott och hållbart samhälle är inget vanligt samtalsämne. Ofta beskrivs medborgare i samhället som vore vi kuggar i ett maskineri, där förväntningarna ligger på plikter vi skall *göra*: gå i skola, gå till arbete, betala skatt, rösta på

valdagen, göra värnplikt. Vi medborgare antas ha medfödd förmåga till dessa handlingar, *oavsett vilka faktiska egenskaper vi har*. Och skulle vi ha beteendeproblem, är det politikens styrmedel som skall fostra individen med ”piskor och morötter”, alltså med tvång och förbud.

Men vad politiker och samhällets institutioner än tillgriper för styrmedel är alla samhällen för sin framgång beroende av mer svårstyrda förutsättningar, såsom kultur och sociala normer, men också av *egenskaper*, det vill säga dygder, hos medborgarna själva. Dygder är alltså den vitala punkt där det kulturella, sociala och individuella möts.

Idag verkar de flesta svenskar undvika att tänka på dygd. Ordet dygd, för att inte tala om *dygdig*, förknippas hos många med skenhelighet och inskränkthet. Även i kyrkorna. Låt oss därför se lite närmare på hur aposteln Paulus i det brevavsnitt vi läste (Rom 1: 16–17) förstod tro som dygd. [Jag läser på nytt de orden!]

1. Jag skäms inte för budskapet om Jesus!

Tro som dygd yttrar sig hos Paulus som ett mod som han uttrycker med orden ”jag skäms inte”. Tidigare var hans tro något ängsligt och traditionsstyrt. Fick inte bli förändringar. Han såg sig som själv som en perfekt jude. Paulus försökte därför stoppa den unga judekristna församlingen i Antiokia.

Men gudstron fick genom mötet med Jesus på vägen till Damaskus forma Paulus till en modig person. Tron gjorde Paulus queer. Han vågade till och med utmana kejsarmakten: ”Alla knän ska böjas för Jesus, den högstes son”, så skriver han i brevet till de kristna i Filippi (Fil 2:10). Det inkluderar även kejsaren. Och Paulus såg sig som jude – genom tro som dygd – ingen exklusiv ställning för honom som jude, utan han byggde gemenskaper som bestod av judar och icke-judar.

Tro som dygd blir radikal. Den tron formar ett annat samhälle. präglad av att alla människor är lika mycket värda oavsett etnisk bakgrund, ekonomisk status och kön. I brevet till de kristna i Galatien skriver Paulus: ”Här är icke jude eller grek, slav eller fri, man och kvinna. Alla är ni ett i Kristus” (Gal 3:28).

Varför skäms han inte? Varför är hans tro så annorlunda?

Hela Medelhavsvärldens mittpunkt är staden Rom. I det romerska väldet är kejsaren suverän. Det är tron som dygd som gör att Paulus har förmågan att se en annan kejsare, en annan Herre, ”en som dog och fick liv igen för att härska över både döda och levande” (Rom 14:9). Så avslutar han brevet till de kristna i den romerske kejsarens huvudstad. Det är ett politiskt exempel på den djupa innebörden i en tro som inte skäms!

Paulus lyfte i sin tid fram en tro som strävar efter ett förvandlat samhälle. En tro som inte skäms över Jesus som Guds kraft, en kraft som manifesterades i Jesus uppståndelse som en ny värld, en kraft som räddar, befriar och upprättar – inte bara på de yttersta dagen utan här och nu. Paulus skriver att ”var och en som tror räddas”.

Vad ska då kristna göra idag? Fortsätta att göra tron främst till en personlig angelägenhet? Undvika anstöt? Undvika det som sätter oss i rörelse?

För Paulus börjar tro med en fast *övertygelse* om Gud har uppväckt Jesus och gjort honom till världens herre (Rom 10:19). Gud har varit trogen, trofast. Gud har vänt världen rätt. Detta är betydelsen i ”Guds rättfärdighet”, vilket är ett judiskt uttryck för Guds *förbundstrohet*.

Tron är alltså en praktik, en dygd hos Gud, det Gud gör. Gud handlar i trohet. Därför är vår tro också en dygd, en egenskap vi formas till som gör oss radikala, onormala. Med Paulus ord: ”Vi skäms inte!”

2. Genom tro till tro

Brevtexten där Paulus säger att han inte skäms avslutas med att tron och Guds förbundstrohet åter lyfts fram: Guds rättfärdighet uppenbaras ”genom tro till tro”. Detta är en tät formulering av aposteln som ofta brukar tolkas som ”tro från början till slut”. Men i ljuset av hela Romarbrevet, kanske framför allt kapitel 3, kan man läsa det som ”genom Guds trofasthet till mänsklig trofasthet”, genom Guds tro till vår tro, från en gudomlig egenskap till en mänsklig.

För att den trofasthet som Gud visat i handling mot skapelsen ska blir en förändringskraft, bli något nytt, så fordras trons aktiva gensvar. Paulus kallar det här för *trons lydnad* (v. 5). Ordet ”lydnad” klargör ytterligare vad han lägger i uttrycket ”genom tro till tro”.

Paulus utvecklar sedan formulering ”genom tro till tro” genom en referens till en av det gamla Israels profeter, Habackuk, som var verksam i ett mycket kritiskt skede i Israels historia. Kaldéerna var på väg att ödelägga landet. Slaget tycks förlorat på förhand.

Tillåter Gud detta hemska blodbad? Detta våld? Var är du Gud? Profeten får då en vision om Guds trofasthet, men den går inte omedelbart i uppfyllelse. Profeten och folket måste vänta en tid, hålla ut, bida. Tro och trohet är alltså detsamma i denna referens som Paulus gör till profeten Habackuk. Gudsfolkets tro måste bli en dygd, formad av Guds trohet mot mänskligheten.

Guds trofasthet ska visa sig, i en frälsning som inte ska kunna omintetgöra någon. Paulus konstaterar i Romarbrevet att Kristus trohet nu har övervunnit syndens och dödens hot (Rom 5:18–19). Ser ni nu hur ”genom tro till tro” förklarar tron som dygd? Guds trofasthet och trohet skapar trofasta och modiga människor som övervinner hoten mot skapelsen och mänskligheten.

3. Ty hos dig är Livets källa. I ditt ljus ser vi ljus (Ps 36:10)

I dagens psaltarpsalm läste vi att Gud är *Livets källa*, att vi ser ljus i Guds ljus. Det är ett underbart bildspråk för tro som dygd. Det viktiga ljuset är inte det ljus som faller på oss, utan det ljus i vilket vi får syn på våra medmänniskor för att lysa upp vägen för dem till livets källa.

Den tro är stark som inte handlar om dig som troende, utan den tro är stark som format dig till en människa som lyser upp vägen för andra att bli helade, räddade och glada. Såsom Jesus sa om den romerske officerens tro. Hans tro räddade pojken.

Jesus skapar än idag tro som dygd. En sådan tro gör oss djärva modiga, onormala. Amen!